

**GRAMMAIRE TURQUE À L'USAGE DES FRANÇAIS ET
ANGLAIS KİTABINDA HEDEF DİLLERE AKTARILAN DEYİM
VE KALIPLARIN ÇEVİRİDE EŞDEĞERLİLİK (ÉQUIVALENCE)
YÖNTEMİNE GÖRE TAHLİLİ**

Osman COŞKUN

Öz: Bu çalışmada, Jean Paul Vinay ve Jean Darbelnet'nin eşdeğerlik teorisinden hareketle Schroeder'in eserindeki çalışmalara bağlı kalarak, üç dilde yaptığı deyim ve kalıp ifadeleri çevirirken izlediği yöntemler ele alınmıştır. Çalışmada karşılaştırmalı sözcükbilim ve çeviri yöntemleri kullanılmıştır. 1835 yılında yazılan eserin tam adı şöyledir: *Grammaire Turque à l'Usage des Français et Anglais Contenant En Outre Une Collection d'Idiotisme, de Discours Familiars et Un Vocabulaire en Français, Turc et Anglais*. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında yazılmış bu eser Fransızlara ve İngilizlere Türkçe öğretimi için hazırlanmıştır. Yayınlandığı yıl dikkate alındığında dilde yazılmış olması nedeniyle de ender sayılabilecek eserlerdendir. Yabancılar Türkçe öğretimi alanında çalışanların da içerik açısından ayrıca incelemesi gereken bir eserdir. Yeri geldikçe kısa açıklamalar yapılarak, o yıllarda kullanılan bazı deyimlerin ve ifade kalıplarının günümüzde nasıl ifade edildiğine değinilmiştir. Bu eserde Türkçe'nin dil yapıları, ses yapıları, cümle kuruluşları, günlük konuşma yapıları, deyimlere ve son bölümünde sözlük niteliğinde kelimelere yer verilmiştir. O yıllarda Türkçe yazı dilinde kullanılan arap harfleri ile ilgili hiçbir yapıya eserde yer verilmemiş olması dikkat çekici bir özelliktir. Kelimelerin günümüzde kullandığımız Latin karakterleri ile ifadesinin yalın ve anlaşılabilir olması bir diğer dikkat çekici özelliktir. Bu özelliklerinden hareketle yazarın Türkçe deyim ve ifadeleri Fransızca ve İngilizceye çevirirken, kaynak ve hedef diller bağlamındaki anlam ilişkileri saptanarak, eşdeğerliliği irdelenmiştir.

Anahtar kelimeler: Çeviribilim, eşdeğerlilik, Türkçe öğretimi, Yabancı dil Türkçe, sözcükbilim, aktarım.

**An Analysis of the Idioms and Structures Transferred to the Target
Language Based on Equivalence Method in Translation in *Grammaire
Turque À l'Usage des Français et Anglais***

Abstract: In study aims it is studied to identify the patterns in the translation of idioms and formulaic utterances among three languages based on Jean Paul Vinay and Jean Darbelnet's equivalence theory as dependent upon the studies in Schroeder's work in terms of comparative lexicology and translation. The exact name of the work which was typed in 1835 is *Grammaire Turque À l'Usage Des Français et Anglais Contenant En Outre Une Collection d'Idiotisme, de Discours Familiars et Un Vocabulaire en Français, Turc, et Anglais*. This piece of work which was in the scope of Teaching Turkish as a Foreign Language (TTFL) was prepared to teach Turkish to French and English learners. It can be considered as an exceptional piece of work in its time due to written in three languages. And also it is highly essential to be examined by the scholars who study in the area of Teaching Turkish to Foreigners. It refers to the current use of

some idioms and formulaic utterances in terms of the way they are expressed with short explanations. The book includes structure, phonology, syntax, vernacular use daily speaking, idioms and also some Turkish glossary list in the last chapter. One of the interesting feature of the work that the any structure of Turkish literary language which were orthographically expressed in Arabic letters were not incorporated to the book. Another important details about the book are that the words which are in contemporary Latin characters are neat and intelligible. Based upon these features, the equivalence was evaluated in terms of the investigation of the author of the semantic relationship between source and target languages which was used on the translation of Turkish idioms and formulaic utterances into French and English.

Key words: Translation, equivalence, teaching Turkish, Turkish foreign language, lexicology, transfer.

Giriş

Tarih boyunca toplumlar ve kültürler ister dost isterse düşman olsunlar, her zaman az ya da çok birbirleriyle etkileşim içerisinde bulunmuşlardır. Bu etkileşim sırasında çeviribilim önemli bir anahtar olarak görülebilir. Eski Mısır medeniyetinde M.Ö. 3000’li yıllardan başlayan tarihi süreçten günümüze kadar, çeviri yöntem ve şekilleri önemli gelişmeler kat etmiştir. Batıda Yunan ve Roma medeniyetlerinde dini metinlerin İbraniceden Yunancaya Roma döneminde de Latinceye çevirildiği bilinmektedir. Doğuda Hitit ve Mısır medeniyetinden kalma bazı metinlerin Mezopotamya’da yapılmış iki ve üç dilde çivi yazısı ile hazırlanmış tabletler günümüze kadar ulaşmıştır. Coğrafi keşiflerle birlikte, İspanya, Portekiz, Venedik ve Avusturyalıların çeviri çalışmaları için tercüman yetiştirme çabaları daha sistematik hale gelmiştir. Fransızlar ise 1669’da İstanbul’da Dil Oğlanları okulunu açarak bu çalışmalarını Osmanlı ülkesinden sistemli olarak yürütmeye başlamışlardır.

Osmanlı imparatorluğu ile hem ticari hem siyasi ilişkileri olan Batılı ülkeler çeviri faaliyetini daha yoğun olarak yapmışlardır. Bu çerçevede olmak üzere, çalışmamıza konu olan eser de 1835 yılında Almanya’da Akademisyen Guillaume Schroeder tarafından hazırlanmıştır. Eserin tam adı: *Grammaire Turque À l’Usage Des Français et Anglais Contenant En Outre Une Collection d’Idiotisme, de Discours Familiars et Un Vocabulaire en Français, Turc et Anglais*’dir. Leipsic’te Otto Wigand adlı bir kitapçı ve yayımcı tarafından basılmıştır. Eser Türkçenin yabancılara öğretimi amacıyla Fransızca ve İngilizce olarak açıklamalı dizinler halinde hazırlanmıştır. Bu eserde Türkçenin dil yapıları, ses yapıları, cümle kuruluşları, günlük konuşma yapıları, deyimler ve son bölümünde sözlük niteliğinde kelimeler verilmiştir. Burada en dikkat çekici husus o zamanlar Türkçe yazı dilinde kullanılan Arapça karakterler hiç kullanılmamış olup; kelimelerin günümüzde kullandığımız Latin karakterlerle

ifade edilmesi ve ifadelerin bu karakterlerle çok yalın bir şekilde anlaşılabilmesidir.

Eserde yöntem olarak ana hatlarıyla önce Türkçe bir kelime veya deyim veya cümle Latin karakterlerle veriliyor, ardından Fransızca karşılığı ve en sonra İngilizce karşılığı veriliyor. Bu çeviri çalışmalarından kitabın tamamıyla konuşma dilinin pratik olarak öğrenilmesine yönelik hazırlandığı anlaşılmaktadır. Zira metinde hiç Arapça karakter kullanılmadığına yukarıda da değinmiştik.

1. Yöntem

Bu çalışma dil yapılarının bir dilden başka dillere aktarımında eşdeğerlilik sağlanması üzerine kurulu bir söcükbilim ve çeviri araştırmasıdır. Kaynak taraması temelli bir süreç takip edilmiştir. Değerlendirme sırasında Vinay ve Darbelnet'nin eşdeğerlik yönteminden hareketle Türkçenin tarihi süreç içerisinde Fransızca ve İngilizceye aktarılırken o tarihlerdeki dil yapılarının günlük kullanımlarının irdelenmesi de konuya dahil edilmiştir. Varsa cümlelerin günümüz Türkçesine uyarlanmış şekline vurgu yapılmıştır. Metne tarafımızdan yapılan ilaveler « [] » işareti ile belirtilmiştir. Bu çalışmada Schroeder'in eserine sadık kalarak, Fransızca ve İngilizce çevirileri eşdeğerlilik bağlamından farklı olarak Vinay ve Darbelnet'nin diğer çeviribilimsel sınıflandırmalarına göndermeler yapılacaktır.

2. Bulgular

Bir toplumda çeşitli kültürel öğeler farklı dil yapıları, sesler, kelimeler, işaretler, yazılar gibi çok değişik yollarla ifade edilebilir. Bu kültürel öğelerin farklı bir dile aktarımı gerektiği durumlarda çevirmen kendi tanımını, betimlemesini ve yordamasını çeşitli çeviri teknikleriyle hedef topluma veya hedef kitleye aktarmaya çalışır. Ateşman (2001, s. 31), çeviriyi bir kültür aktarımı olarak gören Hans J. Vermeer ve dil ile kültür arasındaki klasik ilişkisinden bahseden Humboldt'un görüşlerinden hareketle kişisel çeviri algısını dört başlıkta toplar;

1. Çeviri bir kültürel aktarımdır. 2. Çeviri bir eylemdir. 3. Çeviride en önemli şey erek metnin işlevidir. 4. Metinler diğer metinlerle ilişkileri içinde anlam kazanır.

Çeviride kültürel-toplumsal etkenlere gelince, her toplumun kendine özgü bir yaşayış bir düşünce tarzı, bir uygarlığı vardır ve her dil belli bir uygarlık çevresinde, belli bir toplumsal ortamda işlevini yerine getirir ve bireylere kendine özgü bir düşünce ve duygu kalıbı sunar. Onun için, diller yalnız iç yapıları bakımından değil, dış ortamları açısından da birbirlerinden ayrılırlar. O halde, Fransızca ve Türkçe gibi birbirinden çok farklı iki dil arasında yapılan çeviride yukarıda belirttiğimiz nedenlerden dolayı bilgi yitimi olması kaçınılmazdır. Örneğin Türk kültüründe var olan “Allah razı olsun” “Allah gani

gani rahmet eylesin”, “kıyamet mi kopar” gibi deyişler veya masallardaki “evvel zaman içinde, kalbur saman içinde”, “onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine” gibi anlatımlar çeviride sorun yaratacaktır. Bu duruma, iletişimsel eşdeğerlik açısından baktığımızda, bir dile ya da kültüre özgü apayrı konularla içeriklerinin, amaç dilde seslenilen okurun, en kolay anlayabileceği bir biçimde aktarılması gerekir (Yalçın, 2003, s. 49).

Timur Ağıldere, (2011, s. v) Fransızca ve Türkçede sıklıkla karşılaşılmasa da aynı anlamı veren deyimlerin bulunduğundan bahseder. Bunu Yunancadan Fransızca ve Türkçeye geçen bir örnekle açıklar : “la montagne accouche d’une souris”, “dağ fare doğurdu”.

Çevirmen bazen kaynak dile sadakat ve hedef dile uyarlama konusunda ikilem içinde olabilir. Her iki düşüncenin fazlası çeviri hatalarına yol açabilir.

Bălăcescu ve Stefanink, (2006) « Traduction et différences culturelles » başlıklı makalelerinde orjinal metne sadakat anlayışının daha sonraları dini metinlerin çevirilerinin yasaklanmasına kadar gidecek derecede dar bir bakış açısıyla yapıldığını ve dini metinlerin edebi çevirilerinin doğmasına neden olduğunu belirtiyorlar. Yine aynı anlayışla bağdaştırarak Kur’an-ı Kerim’in latinceye çevrilmesi için beş yüzyıl beklenildiğini ve « Allah » isminin « Dieu » kelimesi ile çevrilmesi meselesinin günümüzde hala tartışmalara konu edilmekte olduğunu belirtiyorlar.

Vinay ve Darbelnet (1958, ss. 46-55)’e göre yedi tür temel çeviri yöntemi vardır. Bu yedi yöntemi kendi içinde “doğrudan” (la traduction directe ou littérale) ve “dolaylı” (la traduction oblique) olarak iki gruba ayırmış ve bunları da kendi içinde tanımlayarak sınıflandırmıştır.

A. Doğrudan Yöntemler

- Ödünçleme (l’emprunt),
- Tıpkı Kopya Çeviri (le calque),
- Yapısal çeviri (la traduction littérale),

B. Dolaylı Yöntemler

- Tersyüzleme (la transposition),
- Değişim (la modulation),
- Eşdeğerlilik (l’équivalence),
- Uyarlama (l’adaptation).

Doğrudan/direkt yöntemlerde çevirmen asıl metne sadık olarak çeviri sürecini yönetir, kaynak dildeki öğeleri direkt olarak erek dile aktarır. Dolaylı yöntemlerde dil öğelerinin hedef dile direkt olarak aktarılmasının yapısal, anlamsal, kültürel vb. açılardan uygun olmadığı durumlarda, metinsel olarak değil anlam bütünlüğünü sağlayarak aktarma ön plandadır. Bu yöntemleri birer örnekle ifade etmek yerinde olacaktır.

1. Ödünçleme (l'emprunt): Bu yöntem en basit yöntem olarak değerlendirilebilir. Bu yöntemde kaynak dildeki sözcük hedef dilde aynen korunur.

- Je cherche un **atlas** du monde.
- Bir dünya **atlası** arıyorum.

2. Tıpkı / Kopya Çeviri (le calque): Bu yöntemde kelime veya ifade kaynak dilden hedef dile orijinalinden kopya şeklinde çevrilir.

- Le drapeau de la France
- Fransa bayrağı

3. Yapısal çeviri (la traduction littérale): Bu yöntemde kaynak dildeki kelimelerin yapısal sırası bozulmaz

- Le livre est sur la table.
- Kitap masanın üzerindedir.

4. Tersyüzleme (la transposition): Bu yöntemde kaynak dilden hedef dile aktarım yapılırken kelime ve ifadelerin dilbilgisel işlevleri değiştirilir. Aktarım sırasında değişimler genelde şu dilbilgisel yapılarda gözlemlenir.

Kaynak dilde isim → *Hedef dilde fiil*
-**Priorité** à droite - Sağa dönüşte **yol ver**

Hedef dilde fiil → *Kaynak dilde sıfat*
- Ce vélo de malheur -Başbelası bisiklet

Kaynak dilde fiil → *Hedef dilde isim*
-À vendre -Satılık

Kaynak dilde fiil → *Hedef dilde zarf*
-Je **n'ai fait que** sortir pour acheter un chocolat - **Sadece** bir çikolata almaya çıktım.

Kaynak dilde bağlaç cümlesi → *Hedef dilde sıfat*
Nous avons un temps **qui n'est pas normal pour la saison.** - Bizim için bu mevsimde **beklenmedik bir hava.**

5. Değişim (la modulation): Bu yöntemle çeviri yapılırken metne farklı bir açıdan bakılarak aktarım güçlükleri giderilir.

- Ce n'est pas difficile à faire
- Yapması kolay

6. Eşdeğerlilik (l'équivalence),

- Les Casques bleus
- Bordo bereliler
- Qui se ressemble s'assemble.
- Tencere yuvarlanmış, kapağını bulmuş.

7. Uyarlama (l'adaptation).

- Ajouter simplement **2 cuillères à café** de lait.
- Sadece **2 tatlı/çay kaşığı** süt ilave edin.

3. Grammaire Turque À l'Usage des Français et Anglais Kitabından Örneklerle Eşdeğerlilik

Az kaldı öle: Güncel kullanımına “az kaldı ölüyordu” diyebileceğimiz bu cümlenin Fransızca eşdeğeri “Il a manqué” yapısı ile, İngilizce eşdeğeri “he had like” yapısı ile verilmiştir. Burada açıkça görülüyor ki bu ifade iki farklı dile geçerken ikisinde de eşdeğerlilik yöntemi kullanılmıştır. Kitapta Türkçe cümleler nasıl yazılmış ise aynen buraya aktarılmıştır, yani bir nevi sözlerin Türkçe ifadesi, ilgili sese uygun bir şekilde telaffuz, bir çeşit transkripsiyonla verilmiştir.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Az kaldı öle.	Il a manqué de mourir.	He had like to die.

İşte ben gidiyorum, siz hoşçakalın: Günümüzde de aynen kullandığımız bu yapının Fransızca eşdeğeri “s'en aller” gitmek anlamında ve “se porter bien” hoşça kalmak anlamlarında kullanılarak verilmiştir. İngilizcesi ise daha deyimsel bir yapı kullanılarak “I go, farevelt” şeklinde eşdeğerlilik sağlanmıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Iste ben gideyorum siz khoszia kalın.	Je m'en vais, portez vous bien.	I go, farevelt.

Bu suret sana az benzer: Güncel kullanımına “Bu resim sana çok benzemiyor” diyebileceğimiz cümlenin Fransızcaya yapısal çevirisinin yapıldığını görüyoruz. İngilizce çevirisinde ise değişim yöntemine başvurulduğunu görüyoruz. “... sana az benzer” yapısı “... does not...” ve “very much” kelimeleriyle karşılanmaya çalışılmıştır. Yani kaynak dilde olumlu (affirmative) olan bir yapı hedef dile olumsuz (negative) yapıda aktarılmıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Bu sûreet szaná az benzer.	Ce portrait te ressemble peu.	That portrait does not resemble you very much.

Allah bereket versin: Günümüz Türkçesinde de dua manası ile aynen kullanılan ve dini bir ifade olan “Allah bereket versin” her iki dile farklı eşdeğerler ile kendi kültürel algılarına göre aktarılmıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Alláh bereket verszin.	Que Dieu vous le rende.	May God restore it to you.

Bedeli yoktur: Günümüz Türkçesinde anlam değişimine uğramış bu cümleyi aynen kullanırsak “bedavadır”, “bir ücret karşılığında verilmemektedir” manasına gelmektedir. Bu yapının güncel kullanımı ise “eşi benzeri yoktur” şeklinde söylenebilir. Fransızcaya çevirisinde tıpkı/kopya çeviri yöntemi kullanılmış olup İngilizce çevirisinde cümle sonuna “dünyada” manasında “in the world” ifadesi koyularak açıklamacı bir üslupla eklemleme yapılmış ve eşdeğerlilik sağlanmıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Bedelü yoktur.	Il n'a pas son pareil.	There is not his fellow in the world.

Ona gönlünü verme: Bu cümlede “gönül vermek” ifadesinin Fransızca eşdeğeri “s'amouracher de qqn.” ile verilmiştir. İngilizce çevirisinde cümlenin başına “dikkat et” manasında “take care” ifadesi koyularak açıklamacı bir üslupla eklemleme yapılmış ve eşdeğerlilik sağlanmıştır (Equivalence).

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Oná gör[n]ülü verme.	Ne vous amourachez-vous pas d'elle.	Take care, that you don't fall in love with her.

Bugün değil, yarın gitmeye niyetim var: Bu cümlenin iki dile çevirisinde de yapısal çeviri yönteminin uygulandığını görmekteyiz. İfadedeki yapılar bozulmadan, eklemleme ve çıkarım yapılmadan hedef dile çeviri yapılmıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Bú gün değil, járin gitmeje niyetim var.	J'ai envie de partir demain et non pas aujourd'hui.	I have a mind to set out tomorrow and not to-day.

Şu hastalık dört tarafa yayılıyor: Bu cümlenin aktarımı yapılırken “dört tarafa” ifadesi Fransızcada “partout” kelimesi, İngilizcede ise “all over” kelimesi ile karşılanmış eşdeğeri bulunmuştur.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Sú khasztafk dört tarafta jajilor.	Cette maladie se répard partout.	This disease spreads all over.

Her şeyi tersine anlarsın: Bu cümleyi Fransızcaya çevirirken yapısal çeviri yöntemi, İngilizceye çevirirken ise “tersine” kelimesini karşılayabilecek “wrong sense” ifadesi kullanılarak eşdeğerlilik sağlanmıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Her séji tersiné anlarszin.	Vous interprétez tout à rebours.	You interpret all in a wrong sense.

Beni deli yerine sayarsın: Güncel kullanımını “Beni deli yerine koyarsın” şeklinde ifade edebiliriz. Bu cümledeki “sayarsın” ifadesi Fransızca aktarımında “traiter qqn en”, İngilizce aktarımında “to treat sb like..” ifadeleri kullanılmış ve eşdeğerleri bulunmuştur.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Beni deli jerine szajárszin.	Vous m’avez traité en fou.	You have treated me like a fool.

Sen beni ne sanırsın?: Bu cümlelerin Fransızcaya ve İngilizceye aktarımında eşdeğerleri “prendre qqn en qqch” ve “to think sb to..” yapılarıyla verilmek istenmiştir.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Szen beni ne szanırszin?	Pour qui me prenez-vous?	What do you think me to be?

Fikrime düştüğü şeyler: Bu cümlelerin güncel kullanımını “hatırıma geldiğinde/geldikçe” şeklinde söylenebilir. “Fikre düşmek” deyiminin Fransızca aktarımında “se souvenir de”, İngilizce aktarımında “to remember of” ifadeleri kullanılmış ve eşdeğerleri verilmiştir.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Fikrime düştüğü séjler.	Autant que je m’en souviens.	As much as I remember of it.

Fikrimden düştüğü şeyler: Bu cümlelerin güncel kullanımını “unuttuklarım” şeklinde söylenebilir. “Fikirden düşmek” deyiminin Fransızca aktarımında “oublier qqch.”, İngilizce aktarımında “to forget” ifadeleri kullanılmış ve eşdeğerleri verilmiştir.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Fikrimden düştüğü séjler.	Ce sont des choses que j’ai oubliées.	That are things, which I forgot already.

Umut ile yaşar: Bu cümlelerin Fransızca ve İngilizcesinde “vivre dans l’esperence” ve “to live stil in good hope” yapıları kullanılarak eşdeğeri verilmek istenmiştir.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Umudile jasár.	Il vit dans l’espérance.	He lives stil in good hope.

Dostlar arasında teklif yoktur: Bu cümledeki “teklif” kelimesinin eşdeğeri olarak Fransızca ve İngilizceye aktarılırken “cérémonies” ve “ceremonies” kelimeleri seçilmiştir.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Dosttlár arasinda teklif yoktur.	Entre les amis point de cérémonies.	Between friends no ceremonies.

Hava açıldığı gibi yola çıktım: Bu cümledeki “yola çıkmak” fiilinin eşdeğeri olarak Fransızcada “se metre en route”, İngilizcede ise “to set out” kelimeleri seçilmiştir.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Hava atsildiği gibi jolá tsiktim.	A – peine le temps fut-il éclairci, que je me mis en route.	The weather was scarcely settled, when I set out.

El verirsin eyle: Bu cümlelerin güncel kullanımı “yapabilirsen yap” ya da “mümkünse yap” şeklinde söylenebilir. “el verirsin” yapısının Fransızca aktarımında “s’il est possible”, İngilizce aktarımında “if it is possible” ifadeleri kullanılmış ve eşdeğerleri verilmiştir.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
El verirsin ejle.	Faites le s’il est possible.	Do so, if it is possible.

Senden bana ne fayda dokunmuştur?: Bu soru cümlesindeki “dokunmak” fiilinin eşdeğeri olarak Fransızcada “donner qqch.”, İngilizcede ise “to give sth.” fiilleri seçilmiştir.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Szenden baná ne fajda dokunmustur?	Quel avantage me donnerez-vous?	What advantage will you give me?

Bu sana ayıp şeydir: Bu cümlelerin güncel kullanımını “senin için ayıp olur” ya da “sana ayıp olur” şeklinde söylenebilir. Cümlelerin Fransızca ve İngilizce çevirisinde değişim yöntemine başvurulduğunu görüyoruz. “... sana ayıp eder” yapısı “... ne te fais pas honneur” ve “no honour for you” kelimeleriyle

karşılanmaya çalışılmıştır. Kaynak dilde olumlu (affirmative) olan bir yapı hedef dile olumsuz (negative) yapıda aktarılmıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Bú saná ajíb séjder.	Cela ne te fais pas honneur.	That is no honour for you.

Bu günlük bizimsin: Bu cümledeki “bu günlük” ifadesi Fransızcada “Aujourd’hui”, İngilizcede “today” kelimesiyle eşdeğer görülmüştür. “bizimsin” ifadesi ise Fransızcaya “vous resterez avec nous”, İngilizceye “you must stay with us” şeklinde tersyüzleme yöntemi ile aktarılmıştır. Fransızcasında zaman ve İngilizcesinde kip değişikliği gözlemek mümkündür.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Bú günlük bizim szin.	Aujourd’hui vous resterez avec nous.	Today you must stay with us.

Ben onunla konuşmam: Bu cümle çevirmenin bakış açısıyla asıl anlamı ile değil mecaz anlamı ile iki dile aktarım yapılmıştır. “biriyle konuşmamak” ifadesi Fransızcaya “ne pas avoir à faire avec qqn.”, İngilizceye “to have nothing to do with sbd.” yapılarıyla eşdeğerlilik ilişkisi kurulmuştur.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Ben onunile konuşmám.	Je n’ai rien à faire avec lui.	I have nothing to do with him.

Zamanımı bilirim: Bu cümlede yine yukarıdaki örnekte belirtildiği üzere çevirmenin bakış açısıyla asıl anlamı ile değil mecaz anlamı ile iki dile aktarım yapılmıştır. “Zamanını bilmek” ifadesi Fransızcaya “Je profiterai de l’occasion”, İngilizceye “I’ll take advantage of this opportunity” yapılarıyla “fırsatları değerlendiririm/değerlendireceğim” ya da “fırsatlardan istifade edeceğim” manasında eşdeğerlilik ilişkisi kurulmuştur.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Zamanımı bilirim.	Je profiterai de l’occasion.	I’ll take advantage of this opportunity.

Saframı bulandırır: Günümüz Türkçesinde anlam değişimine ve daralmasına uğramış bu deyim şimdi sadece ilk anlamıyla kullanılabilmektedir. 19. yy. başlarında “birinin safrasını bulandırmak” deyimini “birini kızdırmak/öfkelenmek/çok sinirlendirmek manalarına geliyor idi. Çevirmen bu anlamda Fransızca karşılık olarak “mettre en colère de qqn.”, İngilizce karşılık olarak “to provoke sbd.” ifadesi ile eşdeğerlilik yöntemini uygulamıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Szaframi bulandirdi.	Il m'a mis en colère.	He has provoked me.

Devlet kondu başına: Günümüz Türkçesinde bu anlamda da kullanılabileceği gibi, deyim bir kelime daha ilave edilerek sıklıkla “başına devlet kuşu kondu” şeklinde kullanılmaktadır. Fransızca karşılık olarak “La fortune lui a souris”, İngilizce karşılık olarak “He has been succesful” ifadesi ile iki farklı kültüre eşdeğerlilik yöntemi ile aktarım yapılmıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Dövlət kondú basına.	La fortune lui a souris.	He has been succesful.

Bu şey bana bakar: Günümüz Türkçesinde anlam değişimine uğramış bu deyim ilk anlamıyla kullanılabilmektedir. 19. yy. başlarında “Bu şey bana bakar” deyimini “bu beni ilgilendiriyor” manasına geliyor idi. Fransızca çevirisinde “Cela me regarde” ile yapısal çeviri tekniği uygulanmış, İngilizce karşılığı “That matter concerns me” eşdeğerlilik yöntemini ile verilmiştir.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Bú séj baná bakár.	Cela me regarde.	That matter concerns me.

Sana razıyım: Günümüz Türkçesinde anlam değişimine uğramış bu ifade ilk anlamıyla kullanılabilmektedir. 19. yy. başlarında “Sana razıyım” ifadesi “seninle aynı fikirdeyim” manasına geliyor idi. Fransızca karşılığı “Je suis de ton avis”, İngilizce karşılığı “I am of your opinion” şeklinde eşdeğerlilik yöntemine göre verilmiştir.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Szaná raziim.	Je suis de ton avis.	I am of your opinion.

Horatasız söylerim: Günümüz Türkçesinde bu deyim kullanılmamaktadır. Bazı yörelerimizde; horata etmek, horata geçmek deyimini “Şaka yapmak, şakacıktan söylemek, dalga geçmek” anlamında kullanılsa da bu ifadelerin de kullanım alanı daralmıştır. Çevirmen “şakasız” anlamındaki “horatasız” kelimesini Fransızcaya “serieusement”, İngilizceye “earnestly” yani ciddiyetle / ciddi bir şekilde ifadelerini kullanarak bu dillerde eşdeğerlilik sağlamıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Khoratasız szöjlerim.	Je parle serieusement.	I speak earnestly.

Dost gibi sana öğüt veririm: Günümüzde de aynen kullandığımız bu yapının Fransızcasında “öğüt vermek” fiili “donner des conseils à qqn” ifadesi yerine uyarmak anlamındaki “avertir” fiili ile, İngilizcesi “to counsel” yerine yine uyarmak anlamındaki “to warn” fiili kullanılarak eşdeğerlilik sağlanmıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Doszt gibi szaná ojut verirem.	Je vous averti en ami.	I warn you as a friend.

Bana darılmayasın, şaka ettim: Bu cümleyi Fransızcaya çevirirken yapısal çeviri yöntemi, İngilizceye çevirirken ise eklemlene yapılarak kaynak metinde olmayan “only” ifadesiyle eşdeğerlilik sağlanmaya çalışılmıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Baná darılmaya szin sáka ettem.	Ne vous fâchez pas, j'ai badiné.	Don't be angry, I was only jesting.

İstedığıme göre etmedi: Bu ifadeyi günümüzde de aynen kullanmak mümkündür. Kaynak dildeki “göre” ifadesi Fransızcada “comme” yani “gibi”, İngilizcede “as” yani “olarak” manasına gelebilecek kelimelerle karşılanmaya çalışılarak eşdeğerleri bulunmuştur.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
İsztedighimi göre etmedi.	Il n'a pas agi comme j'ai voulu.	He has not acted as I wished.

İstanbul'a vardığım yok: Bu ifadeyi günümüzde biraz anlam değişmesine uğramış şekliyle kullanıyoruz. Fakat 19. yy. başlarında bu ifade “İstanbul'a varmışlığım yok / daha önce hiç gitmedim” manasında kullanılmaktaydı. Fransızcaya “Je n'ai jamais été à Constantinople”, İngilizceye “I never was in Constantinople” şeklinde “İstanbul'a daha önce hiç gitmedim” manasında eşdeğeri verilmiştir.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Sztambolá vardığım yok.	Je n'ai jamais été à Constantinople.	I never was in Constantinople.

Bir ay geçti ben Türkçe yazmaya başlayalı: Bu ifadeyi günümüzde de aynen kullanmak mümkündür. Kaynak dildeki yapı ve özellikleri Fransızcada aynen korunarak yapısal çeviri yöntemine göre çeviri yapılmıştır. İngilizce aktarımında kaynak metinde olmayan “-den beri” anlamına gelen “since” ifadesi kullanılmış ve eşdeğeri bulunmuştur.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Bir áj getsti ben türktse jazmaja baslajali.	Il y a un mois que j'ai commencé à écrire en turc.	It is a month since I began to write turkish.

Bu iş elindedir: Bu ifade günümüzde çevirisi yapıldığı şekli ile “sana bağlı/senin elinde” şeklinde kullanılmaktadır. “Bu is” ifadesi Fransızcaya “cela”, İngilizceye “that” şeklinde aktarılmıştır. “Elindedir” ifadesi Fransızcaya “dépendre de”, İngilizceye “to depend uponthee” ifadeleriyle aktarılarak eşdeğerlilik yöntemi uygulanmıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Bú is elinde der	Cela dépend de toi.	That depends uponthee.

Bana çok şey lazımdır: Bu cümleyi ilk bakışta Fransızcaya “j'ai besoin beaucoup de chose”, İngilizceye “I need many thing” şeklinde yapısal yöntemle de vermek mümkündür. Ancak çevirmen kendi insiyatifini kullanarak Fransızcasında “.. eksik” anlamındaki “Il manque..” yapısını kullanmıştır. İngilizcesinde ise “.. istiyorum” anlamında “I want..” yapısını kullanmıştır. Bu cümlenin çevirisinde de eşdeğerlilik yöntemi ile bir aktarım yapıldığını görüyoruz.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Baná tsok séj lazim dir.	Il me manque beaucoup de choses.	I want a great many things.

Akçe kazanmasını bilir: Akçe Osmanlı imparatorluğu zamanında kullanılan para birimidir. Günümüzde bu ifadeyi “para kazanmasını bilir” diye söyleriz. Cümlenin Fransızcaya aktarımı sırasında “... yapmaya yetenekli” anlamında “Il est habille à...” yapısı kullanılarak bir eşdeğer kavram kullanılmıştır. İngilizcesinde yapısal yöntem kullanılarak, kaynak metne bağlı bir çeviri yapıldığı gözlemlenmektedir.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Aktse kazan masziné bilir.	Il est habille à se procurer de l'argent.	He knows how to get money.

Bu işi başa çıkarmağa çalışırım: “Başa çıkarmak” deyimini günümüzde sıklıkla kullandığımız “başarmak”, “sonlandırmak” ve “bitirmek” kelimeleri ile ifade edilmektedir. Bu cümlenin Fransızca çevirisinde eşdeğerlilik yöntemi, İngilizcesinde ise kip değişiminden dolayı değişim yöntemi kullanıldığını söyleyebiliriz.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Bú isi basá tsikarmaga tsaklisirim.	Je fais tout pour terminer cette affaire.	I would do any thing to put an end to this affair.

Olursa olsun: Bu ifade Fransızcaya “Soit comme ou voudra”, İngilizceye “Be it as it will” şeklinde aktarılarak bu dillerdeki eşdeğerliliği verilmeye çalışılmıştır. Bu tür kültüre özgü kullanımların ifadesini tam aktarmak her zaman mümkün olmayabilir. Bazı durumlarda çevrilemezlik kuralında karşımıza çıkması muhtemeldir.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Olurszá olszun.	Soit comme ou voudra.	Be it as it will.

Kadir olduğuma kadar: Bu cümleyi “yapabildiğim kadar” şeklinde ifade edebiliriz. Fransızcaya çevirisinde birinci şahıs kullanmak yerine “impersonel/genel” bir ifadeyle “Autant qu’il sera possible” yani “mümkün olduğunca” İngilizceye çevirisinde birinci şahıs kullanmak yerine genel bir ifadeyle “As much as can be done” yani “mümkün olduğunca” diye aktarım yapılarak eşdeğerlilik sağlanmıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Kadir oldughumá kadar.	Autant qu’il sera possible.	As much as can be done.

Ne var ne yok?: Bu cümlelerin Fransızca çevirisini irdelediğimizde, kaynak metinden çıkarımlar yapıldığını fark ediyoruz. Çevirmen sadece cümlelerin ilk iki kelimesini çevirerek “ne var?” “qu’est-ce qu’il y a?” eşdeğerini vermek istemiştir. Ancak bu cümle verilmek istenen manayı tam karşılamamaktadır. Bu ifadeye daha uygun eşdeğer bulunabilir: “Quoi de neuf?”. İngilizce çevirisinde “What is the matter?” “sorun ne/neyin var” manasındaki bir yapıyla eşdeğerlilik yöntemi uygulanmıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Ne var ne yok.	Qu’est ce qu’il y a?	What is the matter?

Adı fena çıkmıştır: “adı çıkmak” deyimini Fransızcaya “avoir une mauvaise réputation” “kötü bir üne sahip olmak” ifadesiyle, İngilizceye “to have an ill name” “hasta bir adı var” ifadesiyle daha yalın bir şekilde eşdeğerlilik verilmiştir.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Adü fena tsikmistir.	Il a une mauvaise réputation.	He has an ill name.

Hayrını gör: Bu ifadenin Fransızca ve İngilizceye çevrilmesi tam bir eşdeğerlilik örneğidir. Kaynak kültürdeki bu ifade hedef kültürdeki söyleniş biçimleri ile kullanılarak eşdeğerlilik sağlanmıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Kajdini gör.	Mêle-toi de tes affaires.	Mind your own business.

Hatırım için onlara bu suçu başısla: Bu cümlelin güncel kullanımını “Hatırım için onların bu suçunu başısla” diye ifade edebiliriz. Fransızcaya aktarımında “hatırım” kelimesi “l’amour de moi” ifadesi ile eşdeğeri verilmiştir. “Şuç” kelimesi için de bir ifade verilmeyerek çıkarım yapılmıştır. İngilizce çevirisinde “this time” “bu sefer/kez” ifadesi ile eklemleme yapılmış, yine Fransızcasında olduğu gibi “suç” kelimesinin karşılığı verilmeyerek bir çıkarım yapılarak ifadenin eşdeğeri verilmiştir.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Khatirim itsiün onlará bú szützü baghısla.	Cette fois pardonne leur pour l’amour de moi.	This time forgive her for my shake.

Kendini çok taslar: Bu cümlelin Fransızcaya çevirisinde tersyüzleme yöntemi kullanılmış “taslamak” fiili “prétension” isim halinde bir ifadeyle karşılık bulmuştur. İngilizce çevirisinde kelimelerin yapısı ve yeri bozulmamış tıpkı/kopya çeviri yöntemi kullanılmıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Kendini tsok taslar.	Il a trop de prétensions.	He pretend to too much.

Kendi işini gör, elin işine karışma: Bu ifadenin Fransızca ve İngilizceye çevrilmesinde eşdeğerlilik yöntemi kullanılmıştır. Kaynak kültürdeki bu ifade hedef kültürdeki söyleniş biçimleri ile kullanılarak eşdeğerlilik sağlanmıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Kendi işini gör; elin işiné karışma.	Occupe-toi de tes affaires, et non pas celles des autres.	Mind your own business and not that of others.

Ömrünüz çok ola: Yukarıdaki örnekte olduğu gibi ifadenin Fransızca ve İngilizceye çevrilmesinde eşdeğerlilik yöntemi kullanılmıştır. Kaynak kültürdeki bu ifade hedef kültürdeki söyleniş biçimleri ile kullanılarak eşdeğerlilik sağlanmıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Ömrünüz tsok ola.	Dieu vous accorde une longue vie.	May Got Grant you a long life.

Allahtan umudum kesmem: Bu cümlelerin Fransızca ve İngilizceye aktarımında değişim yöntemi kullanılmıştır. Kaynak metindeki cümle olumsuz (negative) bir cümle, hedef dillere olumlu (affirmative) yapıda aktarılmıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Allahidn umudum kesmem.	Tout mon espoir est en dieu.	All my hopes rest upon God.

Akibet ölsək gerek: Bu cümlelerin güncel kullanımına “sonumuz ölüm/hepimiz bir gün öleceğiz” şeklinde örnek verebiliriz. Akibet kelimesi Fransızcaya “à la fin”, İngilizceye “at last” şeklinde aktarılmıştır. Cümlelerin İngilizce çevirisine, açıklama amacıyla “hepimiz” anlamında “all together” ifadesi eklenerek eşdeğerlilik verilmiştir.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Akibet ölsək gerek.	A la fin il faut mourir.	At last we must die all together.

Keyfimi çattım: Bu ifadenin Fransızca ve İngilizceye çevrilmesinde eşdeğerlilik yöntemi kullanılmıştır. Kaynak kültürdeki bir ifadenin hedef kültürdeki ifade biçimleri yerli yerinde kullanılarak eşdeğerlilik sağlanmıştır. “keyif çattım” Fransızcaya “Je me suis un peu remis”, İngilizceye “I have recovered a little” yani “Biraz dinlendim” şeklinde aktarım yapılmıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Kefimi tsiatım.	Je me suis un peu remis.	I have recovered a little.

Bir görüşte onu sevdim: “Bir görüşte onu sevdim” cümlesi Fransızcaya “Je ne l’ai pas sitôt vue, que j’ai l’ai aimée” “görür görmez onu sevdim”, İngilizceye “No sooner I did see her, than I loved her” yani “görür görmez onu sevdim” şeklinde aktarım yapılmıştır. Her iki dile aktarımda “bir görüşte” ifadesinin çıkarım yapılarak çevrilmediğini gözlemlemekteyiz. Bu ifadenin Fransızca ve İngilizceye çevrilmesinde eşdeğerlilik yöntemi kullanılmıştır. Kaynak kültürdeki bu ifade hedef kültürdeki söyleniş biçimleri ile kullanılarak eşdeğerlilik sağlanmıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Bir görüşte onu sevdim.	Je ne l’ai pas sitôt vue, que j’ai l’ai aimée.	No sooner I did see her, than I loved her.

Bu vilayetin havasına alışamadım: Bu cümlelerin Fransızca ve İngilizceye aktarımında değişim yöntemi kullanılmıştır. Kaynak metindeki cümle olumsuz (negative) bir cümle, hedef dillere olumlu (affirmative) yapıda aktarılmıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Bú vilajetin havasızıná alışamadım.	L'air de ce pays était contraire à ma santé.	The air of this country was injurious to my health.

İyi alamet bu değil mi?: Bu ifadeyi günümüzde de aynen kullanmak mümkündür. Kaynak dildeki yapı ve özellikler Fransızca ve İngilizcede aynen korunarak yapısal çeviri yöntemine göre çeviri yapılmıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Eyi alámet bú dejilmi?	N'est-ce pas un bon signe?	Is this not a good sign?

Başım ağrır: Bu ifadenin Fransızca ve İngilizceye çevrilmesinde eşdeğerlilik yöntemi kullanılmıştır. “başı ağrımak” ifadesi Fransızcaya “avoir mal à” kalıp ifadesiyle, İngilizceye “to have headach” ifadesiyle verilmiştir. Kaynak kültürdeki bu ifade hedef kültürdeki söyleniş biçimleri ile kullanılarak eşdeğerlilik sağlanmıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Basım aghırır.	J'ai mal à la tête.	I have head-ach.

Benden selam eyle: Bu cümlelerin Fransızcaya çevrilmesinde yapısal çeviri yöntemi, İngilizceye çevirisinde eşdeğerlilik yöntemi uygulanmıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Benden szelám ejle.	Saluez-le de ma part.	Make him my compliments.

Var git, başım ağrıtm: Bu ifadenin Fransızca ve İngilizceye çevrilmesinde eşdeğerlilik yöntemi kullanılmıştır. “var git” ifadesi Fransızcaya “va-t'en”, İngilizceye “get you gone” şeklinde, “birinin başını ağrıtmak” deyimini Fransızcaya “casser la tête”, İngilizceye “to hurt head sb.” ifadesiyle verilmiştir. Kaynak kültürdeki bu ifade hedef kültürdeki söyleniş biçimleri ile kullanılarak eşdeğerlilik sağlanmıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Var, giti basım aghritma.	Va-t'en, ne me casse pas la tête.	Get you gone, don't hurt my head.

Maşallah!: Dini terimlerden sıkça kullandığımız bu dua ifadesi Fransızcaya “Allah seni korusun” manasında “Dieu vous bénisse!”, İngilizceye yine “Allah seni korusun” manasında, “God bless you!” şeklinde aktarım yapılmıştır. Kaynak kültürdeki bu ifade hedef kültürdeki söyleniş biçimleri ile kullanılarak eşdeğerlilik sağlanmıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Mas Alláh!	Dieu vous bénisse!	God bless you!

İnşallah!: Yine bir önceki örneğimizde olduğu gibi dini terimlerden sıkça kullandığımız bu dua ifadesi Fransızcaya “Plût à Dieu!”, İngilizceye, “Would to God!” şeklinde aktarım yapılmıştır. Kaynak kültürdeki bu ifade hedef kültürdeki söyleniş biçimleri ile kullanılarak eşdeğerlilik sağlanmıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
İns’ Alláh	Plût à Dieu!	Would to God!

Yüreğin varsa çık meydana: Bu ifadenin Fransızca ve İngilizceye çevrilmesinde eşdeğerlilik yöntemi kullanılmıştır. “yüreğin varsa” ifadesi Fransızcaya “si vous en avez courage”, İngilizceye “it you have the courage” şeklinde aktarılmıştır. “Çık meydana” ifadesi Fransızcaya “hasardez-le”, İngilizceye “venture that” şeklinde aktarılmıştır. Böylece her iki dilde eşdeğerlilik yöntemi ile bir çeviri yapılmıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Jurejin vârisza, tsik mejdaná.	Hasardez-le, si vous en avez courage.	Venture that, it you have the courage.

Bulaşıktır hava: Bu ifadenin günümüzde söylemi “hava bulanıyor” şeklindedir. “Bulaşık” kelimesi Fransızcaya “couvert”, İngilizceye “overcast” şeklinde aktarılarak her iki dilde eşdeğerlilik sağlanmıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Bulasiktir hava.	Le temps est couvert.	The sky is overcast.

Başına yazılı idi: Bu ifade günümüzde aynen kullanılabilir. Ama daha çok “kaderi böyle idi” kullanımı yaygındır. “Başına yazılı” kelimesi “kader” manasında Fransızcaya ve İngilizceye sırasıyla “son destin/his destiny” şeklinde aktarılarak her iki dilde eşdeğerlilik sağlanmıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Basıná jazılı idi.	Tel était son destin.	Such was his destiny.

Benim harcadığıma sen ne karışırısın?: Bu ifadenin Fransızca ve İngilizceye çevrilmesinde eşdeğerlilik yöntemi kullanılmıştır. “Benim harcadığıma” ifadesi Fransızcaya “si je dépense mon argent?”, İngilizceye “if I spend my money” şeklinde aktarılmıştır. Her iki dile aktarım yapılırken kaynak metinde olmayan “para” “argent/money” ifadeleri ile eklemleme yapılmıştır. “Sen ne karışırısın” ifadesi Fransızcaya “que t’importe”, İngilizceye “what is it to you” şeklinde eşdeğerlilik yöntemi ile bir aktarım yapılmıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Benin hardzsadıghıma szen ne karisirszin?	Que t’importe, si je dépense mon argent?	What is it to you, if I spend my money.[?]

Bir ufak akçe bile benim üstümde bulunmaz: Bu ifadenin Fransızca ve İngilizceye çevrilmesinde eşdeğerlilik ve uyarılama yöntemi kullanılmıştır. “Akçe” kelimesi Fransızcaya “centime”, İngilizceye “peny” şeklinde uyarlanarak aktarılmıştır. “Bulunmaz” ifadesi Fransızcaya “je n’ai pas”, İngilizceye “I have not” şeklinde aktarılmıştır. “Üzerimde” ifadesi Fransızcaya “sur moi”, İngilizceye “about me” şeklinde aktarılmıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Bir ufak aktse bile benim üsümde bulunmáz.	Je n’ai pas une seule centime sur moi.	I have not a penny about me.

Adı dilimin ucundadır: Bu ifadenin Fransızca ve İngilizceye çevrilmesinde eşdeğerlilik yöntemi kullanılmıştır. “dilim” ifadesi Fransızcaya “la langue”, İngilizceye “my langue” şeklinde aktarılmıştır. “Bulunmakta” anlamındaki çekim eki “-dır” her iki dile “sahip olmak” manasındaki “avoir/to have” şeklinde aktarılmıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Adü dilimin udzsundá dir.	J’ai son nom au bout de la langue.	I have his name on the tip of my tongue.

Göynümce gidersen bahşış alırsın: Cümlenin Fransızcaya ve İngilizceye aktarımında “gönül” kelimesi “satisfaction” kelimesi ile eşdeğerlilik yöntemi kullanılarak aktarım yapılmıştır. “Bahşış alırsın” ifadesi Fransızcaya “je te régalerai”, İngilizceye “I’ll treat you” şeklinde aktarılarak eşdeğerlilik sağlanmıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Göjnümdze gidersen, baksis alırszin.	Si tu le feras à ma satisfaction, je te régalerai.	If you will act to my satisfaction, I’ll treat you.

Allah size yardımcı olsun: Sıkça kullandığımız dini terimlerden bu dua ifadesi Fransızcaya “Allah seninle olsun” manasında “Dieu vous accompagne”, İngilizceye yine “Allah seninle olsun” manasında, “God be with you” şeklinde aktarım yapılmıştır. Kaynak kültürdeki bu ifade hedef kültürdeki söyleniş biçimleri ile kullanılarak eşdeğerlilik sağlanmıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Alláh szizi jardimdzsi olszún.	Dieu vous accompagne.	God be with you.

Şükür Allah!: Yukarıdaki örneğin bir benzeri yine dini terimlerden bu ifade Fransızcaya “Dieu soit loué”, İngilizceye “God be praised!” şeklinde aktarım yapılarak eşdeğerlilik sağlanmıştır.

Türkçe	Fransızca	İngilizce
Siükür Alláh!	Dieu soit loué!	God be praised!

Sonuç

Görülüyor ki Schroeder o günün şartlarında, Türkçenin güncel deyim ve ifadelerini Fransızca ve İngilizceye çevirirken eşdeğerlilik yöntemine sıklıkla başvurmuştur. Zaman zaman değişim, tersyüzleme, yapısal çeviri yöntemlerini gözlemlese de deyimlerdeki kültürel öğelerin Fransız ve İngiliz kültürlerine aktarımında eşdeğerlilik üzerinden gidilmiştir. Bu eşdeğerlilikleri sağlarken eklemleme ve çıkarımlar da göze çarpmaktadır. Çevirmen dil hakimiyeti, kültürü, yazın alışkanlıkları, beğenileri ile çevirisine estetik kimlik kazandırabilir. Bu çalışma ile yazar üç dile hakimiyeti sayesinde yaptığı çevirilerle hedef kitleye kolay anlaşılabilir, kültürel öğelerle donatılmış bir yapıt sunmuştur. Vinay ve Darbelnet’in çeviri yöntemleri bu eserin basılmasından yüz yirmi yıl sonra kaleme aldığı düşünülürse eşdeğerlilik kavramının çeviri tarihi boyunca çevirmenler tarafından kullanıldığını varsayabiliriz. *Grammaire Turque à l’Usage Des Français et Anglais* kitabından örneklerle vermeye çalıştığımız eşdeğerlilik yöntemi çeviri çalışmalarının bir vazgeçilmezi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada eserin hazırlandığı yıllarda konuşulan Türkçede kullanılan kelimeler, sözcükbilim açısından kısa kısa tahlil edilmiştir. Türkçenin yabancılara öğretimi için hazırlanmış bu eser, özellikle o çağın en çok kullanılan dillerinde (Fransızca, İngilizce) yazılmıştır. Bu kitap yapısı itibarıyla geniş bir kitleye hitap etmektedir. Çağının gereklerini karşılayacak yeterlilikte Türkçe öğretimi çalışmalarına yeterli katkı sunduğu da ifade edilebilir.

Kaynakça

- Ateşman, E. (2001). Kültürel Farklardan Kaynaklanan Çeviri Sorunları ve Çözüm Önerileri. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 18(2), 29-35.
- Bălăcescu, I. et Stefanink, B. (2006). *Traduction et Différences Culturelles*. 15 Ocak 2006 tarihinde <http://www.fdlm.org/fle/article/326/traddiff.php> adresinden erişildi.
- Schroeder, G. (1835). *Grammaire Turque À l'Usage Des Français et Anglais Contenant En Outre Une Collection d'Idiotisme, de Discours Familiers et Un Vocabulaire en Français, Turc, et Anglais*. Leipsic: Otron Wigand, Libraire-Éditeur.
- Timur Ağildere, S. (2011). *Fransızca-Türkçe Deyimler Sözlüğü*. Ankara: Pegem-Akademi.
- Vinay, J-P. et Darbelnet, J. (1958). *Stylistique Comparée du Français et de l'Anglais. Méthode de Traduction*. Paris: Didier.
- Yalçın, P. (2003). Jean-Louis Mattei'den Örneklerle Çeviride Kültürel Unsurlar Sorunu. *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 47-58.

